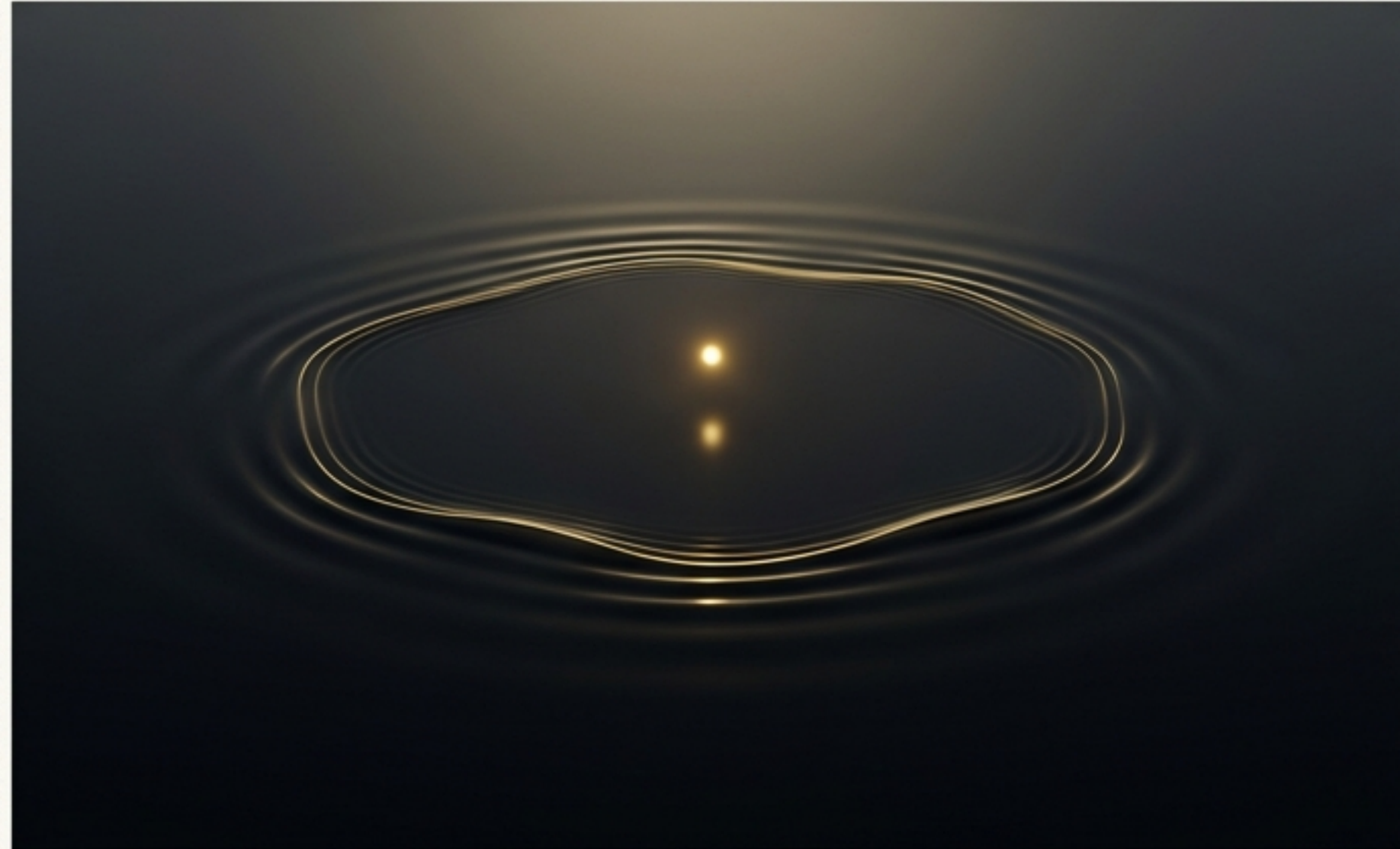

קדושה כְּדִיאֱלֹהִים: מהניצוץ ועד הסימפוזיה

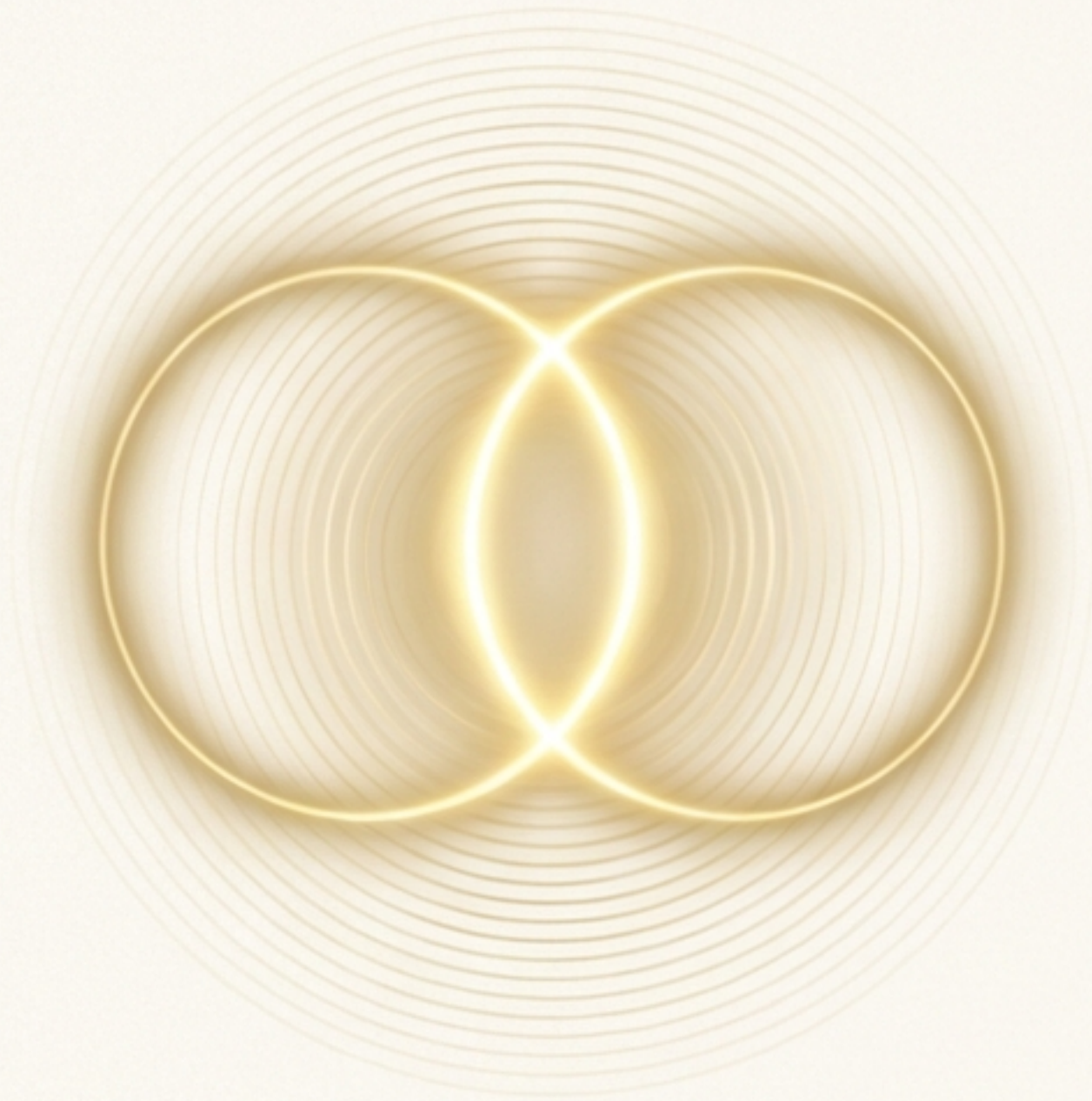
מסע בעקבות מושג הקדושה ככוח מחבר, מהשיח האינטימי בין המלאכים ועד לחזון הגאולה האוניברסלי.

המאמר מציע קריאה מחודשת במושג הקדושה. לא ככוח מתבדל ושורף, אלא כתנועה דינמית של חיבור, הכרה הדדית, ושיח שמתרחב במעגלים הולכים וגדלים.

וְקָרָא זֶה אֱלֹ-זֶה: תבנית היסוד של הקדושה

"וְקָרָא זֶה אֱלֹ-זֶה וְאָמַר, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ
יְהוָה צְבָאוֹת" (ישעיהו ו', ג')

- הקדושה אינה הכרזה של יחיד, אלא **קריאה הדדית**, שיח.
- **תרגום אונקלוס**: 'וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין' – הקדושה היא קבלה, העברה, אינטראקציה.
- **רש"י**: '**נוטלין רשות זה מזה**' – התנאי לקדושה הוא הכרה הדדית ומתן מקום לזולת. זוהי אינה רק רשות במובן של Permission, אלא גם הכרה בסמכות (Authority) של האחר.
- מתוך תפילת '**יוצר אור**': '**וְנוֹתְנִים בְּאַהֲבָה רְשׁוֹת זֶה לְזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצֵר בְּנִחַת רוּחַ, בְּשָׁפָה בְּרוּרָה**'.

הסכנה שבקדושה היחידאית: "פֶּן יִקְדִּים הָאֶחָד וַיִּתְחַיֵּב שְׂרִיפָה"

דבריו המצמיתים של רש"י חושפים את הצד השני של הקדושה: כאשר היא מופיעה במופועה היחידאי, במנותק מהזולת, היא הופכת לכוח הרסני.

- **הבעיה:** הקדמה של האחד במנותק מחבריו מחייבת שריפה.
- **ההסבר:** הקדושה היחידית היא אנטי-תזה למציאות, שבהגדרתה מבוססת על ריבוי וקשר. היא סותרת את אופיו של העולם. מוֹחִישֵׁת לפַּעֵת לכוח **הרסני**.
- **הביטוי המקראי:** 'כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ... **אֵשׁ אֹכֶלֶת**' (דברים ט', ג'). הקדושה הבלתי מתווכת, הטהורה, היא אש שורפת.

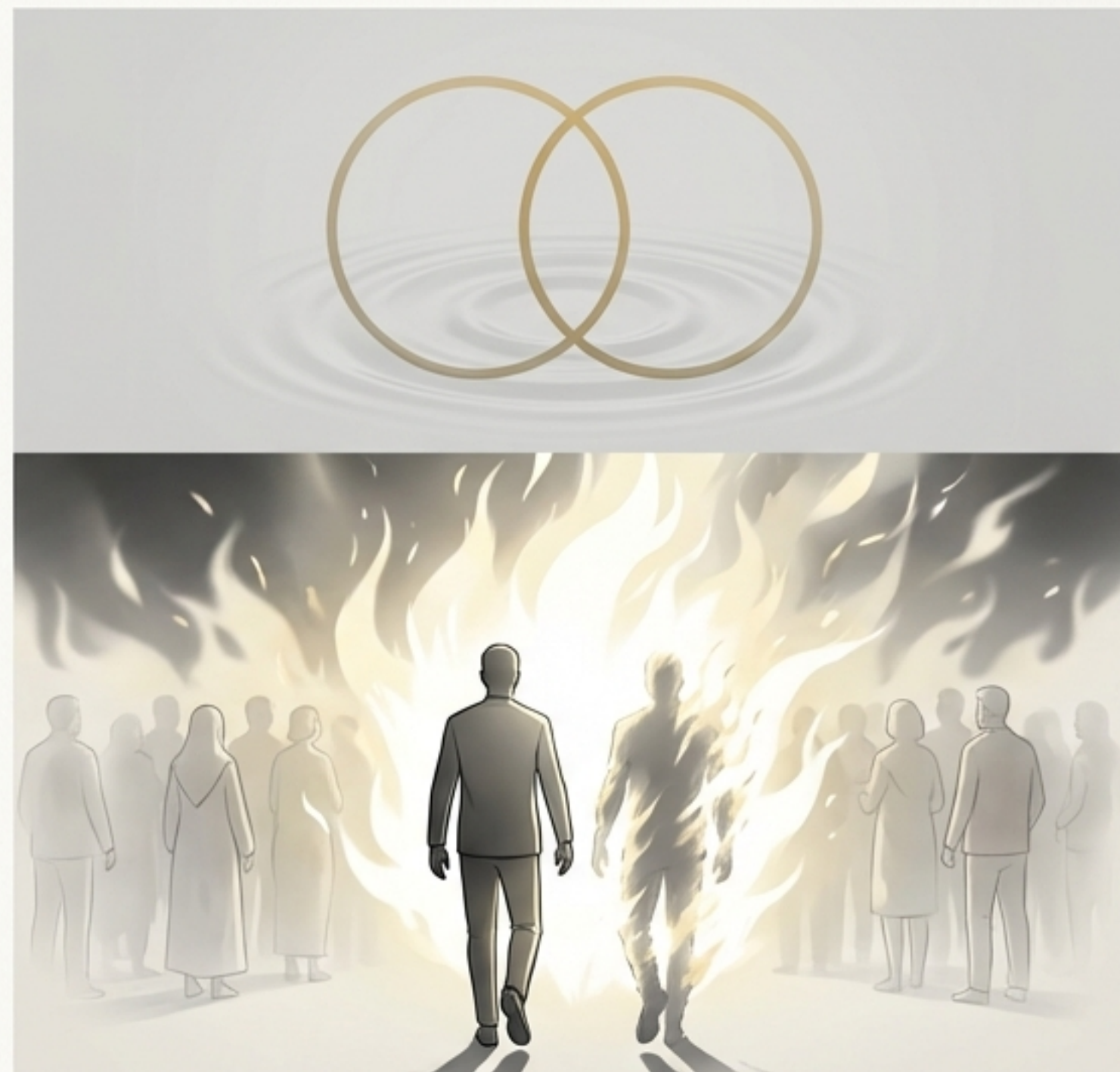

המקרה הטרגי של נדב ואביהו: קדושה שהיא התנתקות

במעמד חנוכת המשכן, נדב ואביהו, שני יחידים, פורשים מהציבור ומקריבים 'אש זרה'.

ניתוח המהלך:

- **התנועה:** תנועה פנימה, אל קודש הקודשים, תוך ניתוק מהמרחב החברתי-ריאלי. הם עוקדים את עצמיותם ומתנתקים מהזיקה לקהילה.
- **החטא המהותי (על פי חז"ל):** חכמים קושרים את חטאם לכך ש'נמנעו מנשיאת נשים'. זהו סירוב לדיאלוג הבסיסי ביותר של החיים, סירוב ליצירה ולהמשכיות.
- **התוצאה:** שריפה. אישור טרגי לכך שקדושה המתכחשת לחיבור ולמציאות, סופה לאיין את עצמה.

תנועתה האידיאלית של הקדושה: "עיקר שכינה בתחתונים הִיא".

"עיקר שכינה מתחלה בתחתונים... וכיון שחטא אדם הראשון נסתלקה... וכנגדן עמדו ז' צדיקים והורידו אותה לארץ... עמד משה וזכה והורידה לארץ."
(פסיקתא דרב כהנא)

- **נקודת המוצא:** הגרסה המקורית של הבריאה היא נוכחות אלוהית דווקא בעולם התחתון, הממשי.
- **הקלקול:** החטאים גורמים להסתלקות השכינה כלפי מעלה, ליצירת נתק בין שמיים וארץ.
- **התיקון:** תפקידם של הצדיקים אינו לעלות למעלה, אלא **להוריד** את השכינה למטה, בחזרה אל הארץ. זהו תהליך של איחוי וחיבור.

המסקנה הנוקבת: 'והרשעים היכן הם? פורחין באויר'!
הרשע הוא חוסר אחיזה במציאות. הצדקות היא זאת ההולמת את החיים הממשיים.

אברהם אבינו: הארכיטיפ של הקדושה הדיאלוגית

משימתו הגדולה של אברהם הייתה להפוך את 'אלוהי השמיים' גם ל'אלוהי הארץ'.

"עכשיו הוא אלוהי השמים ואלוהי הארץ, **שְׁהִרְגַּלְתִּיו בְּפִי הַבְּרִיּוֹת**, אבל כשלקחני מבית אבי היה אלוהי השמיים ולא אלוהי הארץ... שמו לא היה רגיל בארץ."

משמעות ה'הרגל':

- הנוכחות האלוהית חודרת אל השיח היומיומי והפשוט של בני האדם.
- היא יוצאת מ'היכלות השן המחשבתיים של התיאולוגיה' אל תוך השפה הרווחת והמציאות המדוברת.
- שפה, בהגדרתה, היא מציאות קולקטיבית ומשותפת. היא האנטייתזה המוחלטת ליחידאיות המתבדלת.

התנועה הכפולה של אברהם: מהכרה פנימית לדיאלוג ציבורי

המקור: הרמב"ם, הלכות עבודה זרה פרק א'

שלב א': ההכרה היחיואית

"התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן... ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר."

'עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק **מִתְבוֹנֵנוּ הַנְּכוֹנָה**.'
ההתגלות מתחילה בהתבוננות פנימית, בהתבדלות מהסביבה התרבותית הטועה.

שלב ב': המהפך הדיאלוגי

'כיון שהכיר וידע, התחיל **לְהַשִּׁיב תְּשׁוּבוֹת** על בני אור כשדים ו**לְעָרוֹךְ דִּין** עִמָּהֶם.'

'היה מהלך וקורא ומקבץ העם... וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו היה **מוֹדִיעַ** לכל אחד ואחד **כפי דעתו** עד שיחזירו לדרך האמת האמת.'

סיכום התנועה: אברהם אינו שומר את ההשגה לעצמו. הוא מתמיר אותה מיד ל'תשובות', 'עריכת דין' ושיח המותאם המותאם אישית לשומע. מהיחידראיות אל הכלליות.

הדיאלוג האברהמי: יותר מתשובת משקל סוקרטית

הדמיון למודל הסוקרטי:

- שיח הדדי, עימות בין נקודות השקפה.
- מטרתו לעמת את האדם עם דעותיו שלו.

ההבחנה העמוקה:

- **המודל הסוקרטי:** מטרתו היא 'לנצח' בעימות, להביא את היריב לסתירה עצמית.
- **המודל האברהמי:**
 - **נקודת המוצא:** יחידאית. נובעת מוודאות פנימית עמוקה ('שתי כליותיו שנעשו כשני כדים של מים').
 - **התנועה:** פורץ החוצה כדי לתרגם ולעבד את היחידאיות הטהורה לדיאלקטיקה חיה ונושמת.
 - **המטרה:** לא ניצחון, אלא 'להודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו', לאפשר לזולת למצוא את האמת בעצמו מתוך השיח.

המודל הסוקרטי

המודל האברהמי

תרגום ההשגה לשפת החיים: ברית מילה וברית לשון

השגה

מיניות
(ברית מילה)

**"וכיון שצפה אברהם אבינו... ועלתה בידו,
נגלה אליו אדון הכל... כרת לו ברית בין עשר
אצבעות רגליו והוא ברית מילה, כרת לו ברית
בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית לשון."**

שפה
(ברית לשון)

ההשגה האמונית-מונותאיסטית אינה נשארת רעיון תיאורטי. היא מתורגמת לשני רבדים קיומיים של קדושה, שהם **שני** הממדים המרכזיים של חיבור אנושי:

1. ****מיניות (ברית מילה)::** הבטחת ההמשכיות הפיזית והקשר הבין-דורי.
2. ****שפה (ברית לשון)::** הבטחת ההמשכיות הרעיונית והקשר החברתי.

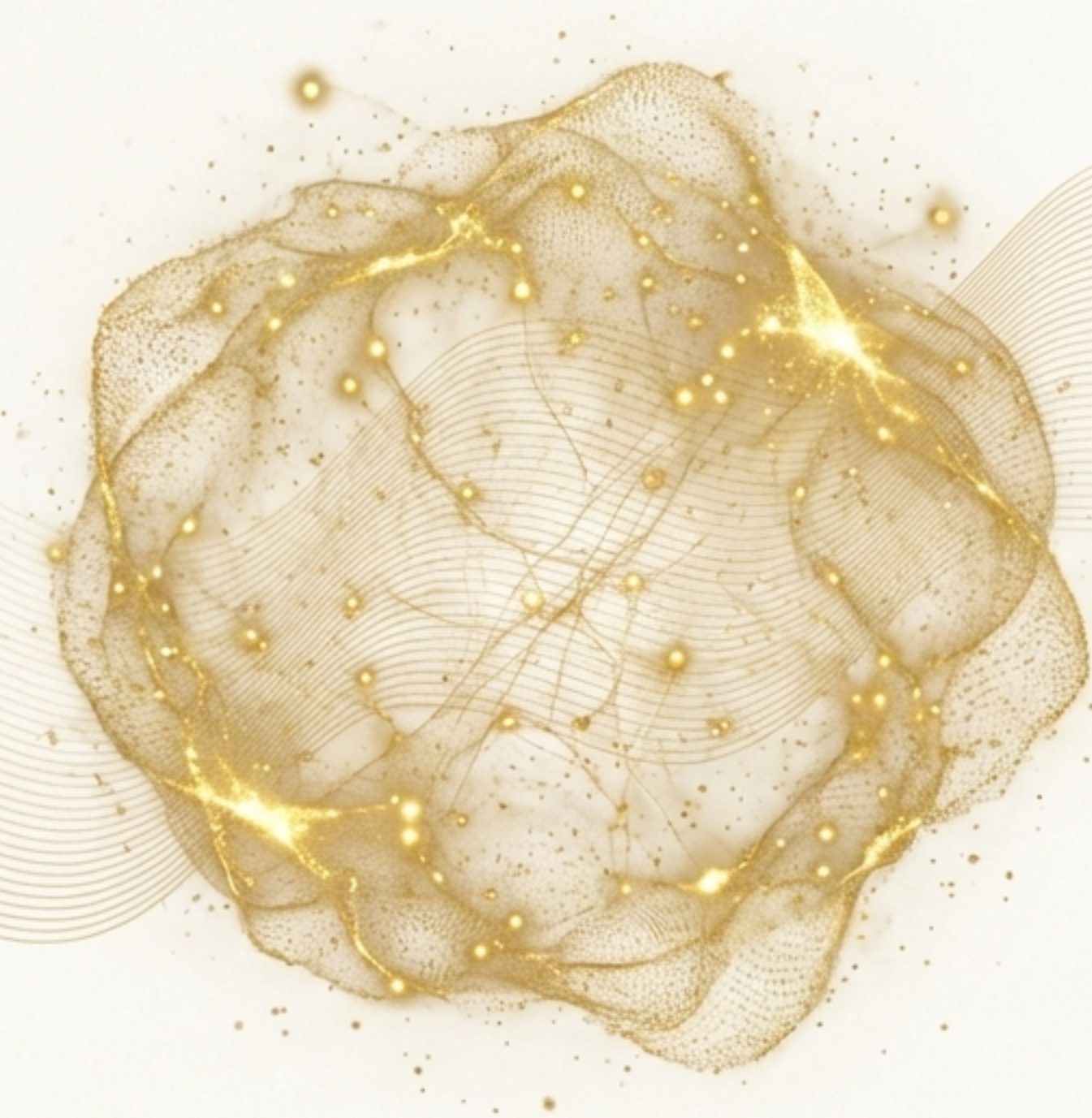
כך, היסוד האחדותי מוטמע במציאות הריבוי, והופך למציאות חיה ונוכחת בבסיס שיגם ושיחם של בני האדם.

מן היחיד אל ה'עדה': קהילה שהיא התגלמות של 'דעה'

"אֲחוֹת לִנּוּ קִטְנָה – זֶה אֲבֵרָהֶם שְׁאִיָּקָה אֶת כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם... כִּזֶּה שֶׁהוּא מֵאֲחָה אֶת הַקֶּרֶע."

המעבר מהיחיד לריבוי:

- המורשת של אברהם עוברת בשני מישורים: הנחלה יחידאית (מאב לבן) ובו זמנית הופכת לשפה בעלת תפוצה רחבה.
- במעמד הר סיני, האמונה מקבלת לראשונה ממד קולקטיבי מוחשי.

מושג המפתח: עדה = דעה

העדה אינה רק קיבוץ חברתי. היא קהילה הנושאת בתוכה 'דעה' – תודעה משותפת.

זוהי קהילה ש'ודעת את ה'. העדה היא הביטוי הממשי (האימננטי) של הדעה המופשטת (הטרנסצנדנטית).

זהו המודל של 'הוא היודע, והוא הידוע, והוא הדעה עצמה הכל אחד' (רמב"ם), המיושם ברמה הלאומית.

המתח הפנימי בעדה: "כָּל הָעֵדָה כָּלָם קְדָשִׁים"

"כָּל הָעֵדָה כָּלָם קְדָשִׁים וּבְתוֹכָם יְהוָה וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֹהֵל יְהוָה".

ניתוח הטענה:

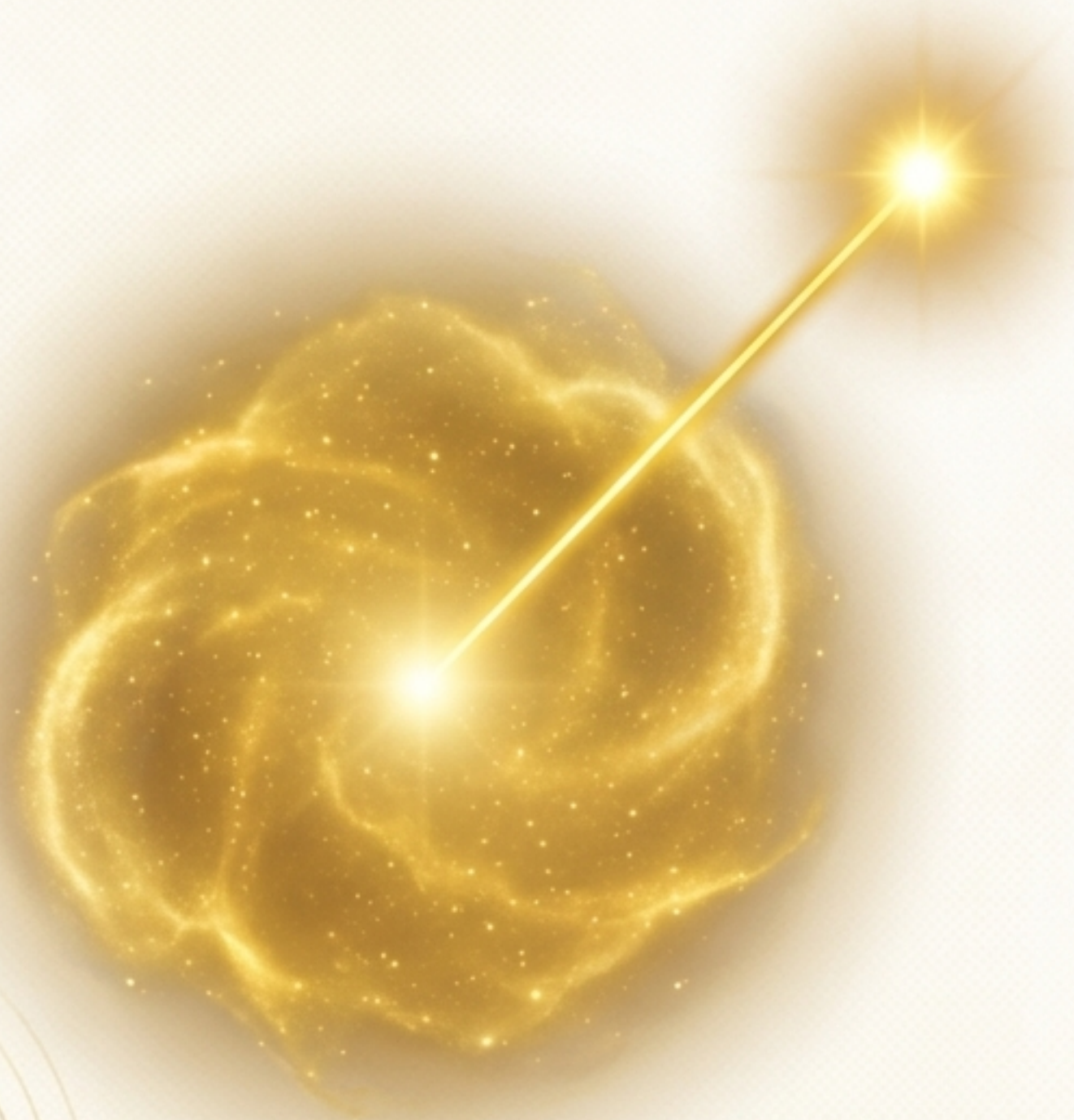
קרח מבין נכון את הפוטנציאל של העדה: הקדושה הקדושה היא אכן **דיאלוגית** ואימננטית, ולכאורה אין צורך צורך במנהיג יחידאי מתווך.

נקודת הטעות:

הטעות של קרח היא ניטרול היסוד האחדותי-טרנסצנדנטי, שתמיד חייב להיות נוכח בבסיס הקדושה.

תפקידו של משה היה לשמש כמתווך בין ההתגלות החיצונית לקדושה הפנימית. הוא היה חייב להישאר "**מחוץ למחנה**", בשגב התבדלותו, כדי לעגן את הקדושה שבתוך המחנה.

המסקנה: קדושה קהילתית אמיתית דורשת דיאלקטיקה מתמדת בין האחד לריבוי, בין הטרנסצנדנטי לאימננטי.

מהאומה אל האנושות: "ומִשְׁפָּטִי, לְאֹר עַמִּים אֶרְגִּיעַ"

התפתחות הנבואה (ישעיהו נ'):

- התחלה: "הִבֵּיטוּ אֶל-אַבְרָהָם אֲבִיכֶם... כִּי-אֶחָד קָרָאתִיו, וְאַבְרָהָם וְאַרְבֵּהוּ". תזכורת לכך שהריבוי הלאומי צמח מיסוד מיסוד אחדותי.
- ההתרחבות: "וְקָשִׁיבוּ אֵלַי עַמִּי, וְלְאֻמֵּי אֵלֵי הָאָדָם הָאֲדִינוּ: כִּי תֹרָה, מֵאֵתִי תִצָּא..."

התזה המרכזית:

- כשם שאברהם (ה'אחד') היה המקור לריבוי הלאומי, כך האומה היהודית (ה'גוי אחד בארץ') תנבה ("נעשית נקודת המקור האחדותית לכל יושבי תבל).
- התכלית הפרטיקולרית ('אומה שהיא יודעת ה') מאפשרת את הבטחת הגשמתה של התכלית האוניברסלית.

שפת הגאולה: "אֶז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׁפָה בְּרוּרָה"

"כִּי אֶז אֶהְפֹּךְ אֶל
עַמִּים שָׁפָה בְּרוּרָה, לְקַרְא
כֻּלָּם בְּשֵׁם יְהוָה לְעַבְדּוֹ
נִשְׁכֵּם אֶחָד"

מהי 'שפה ברורה'?

* זו אינה רק שפה לתקשורת טכנית.

* זוהי שפה שבה זכרה האחדותית יצוקה בתוך השיח הטבעי של כל בני האדם.

* היא משמשת כיסוד של חיבור והתאגדות רעיונית, המכוונת את כל המעשים לתכלית אחת.

* זוהי השלמת המשימה של אברהם ('להרגיל את שמו בפי הבריות') בקנה מידה עולמי.

הסימפוזיה של ההוויה: 'כִּי-מִלֵּאָה הָאָרֶץ, יֵדְעָה אֶת-יְהוָה'

"וְגַר זֵאֵב עִם-כֶּבֶשׂ, וְנֹמֵר עִם-גִּדֵּי יִרְבֹּץ... לֹא-יִרְעוּ וְלֹא-יִשְׁחִיתוּ, בְּכָל-בְּכָל-הָר קִדְשִׁי."

"כִּי-מִלֵּאָה הָאָרֶץ, יֵדְעָה אֶת-יְהוָה, כַּמִּים, לַיָּם מְכַסִּים."

הדיוק בדימוי:

- לא כמים המכסים את הארץ (נשאים נפרדים ממנה).
- אלא כמים המכסים את הים – הדעה לא רק מכסה את ההוויה, אלא הופכת למהותה. היא מטמיעה את עצמה לחלוטין במציאות, עד שהמציאות עצמה לביטוי של הדעה. זוהי אימננטיות זוהי אימננטיות מוחלטת.

מסע מהתחלה ועד תכלית: מה שמתחיל בדיאלוג, מסתיים בהרמוניה

**"וכלם... נותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרם
בנחת רוח, בשפה ברורה ובנעימה קדושה."**

החיבור הסופי:

- ה'**שפה הברורה**' של המלאכים היא אותה 'שפה ברורה' של הנביא צפניה, שפת הגאולה העתידית.
- המודל המיקרו-קוסמי של שניים ה'**נותנים רשות זה לזה**' מתוך אהבה, הוא המפתח והתנאי להרמוניה המאקרו-קוסמית של האנושות כולה.
- ההכרה האחדותית אינה רק רעיון תיאולוגי; היא הכוח המעשי היוצר הרמוניה חברתית ומבטיח אינטראקציה ראויה בין כלל הברואים.